

Marija Vencelj (1941–2020)

UREDNIŠTVO

→ Sredi junija 2020 je umrla upokojena višja predavateljica mag. Marija Vencelj, bivša odgovorna urednica *Preseka*. Urejala ga je v letih od 1991 do 2003 in obenem skrbela tudi za matematično vsebino časopisa.

Rojena je bila v Kranju, kjer se je šolala, preden je leta 1959 na Univerzi v Ljubljani začela študirati matematiko. Diplomirala je leta 1963 kot pripadnica prve generacije t. i. tehničnih matematikov. V začetku se je ukvarjala z numerično matematiko in bila v pionirskih časih računalništva na Slovenskem ena od prvih računalniških pogramerjev. Potem je postala asistentka na katedri za matematiko ljubljanske univerze, kjer je vodila vaje iz analize in drugih predmetov. Istočasno je na 3. stopnji v Zagrebu študirala topologijo in tam leta 1970 magistrirala. Čez pet let je bila v Ljubljani izvoljena za predavateljico (štiri leta kasneje za višjo predavateljico) in pričela predavati na pedagoški smeri matematike predmet *elementarna matematika z metodiko*, v začetku osemdesetih let pa še voditi pedagoški seminar. Od tedaj je vse do svoje upokojitve imela na skrbi izobraževanje bodočih srednješolskih (in nekaj časa tudi osnovnošolskih) učiteljev matematike. Pripravljala jih je na pedagoški poklic, po njihovi diplomi pa z njimi še naprej sodelovala v zvezi s hospitacijami in nastopi vedno novih generacij študentov. Poleg tega je predavala osnovno matematiko še na drugih, v glavnem tehniških, študijskih smereh ljubljanske univerze.

SLIKA 1.

Mag. Marija Vencelj (foto: Peter Legiša).

Še bolj kot na pedagoškem je mag. Marija Vencelj zaznamovala slovensko matematiko na področju popularizacije matematike. V okviru stalnega strokov-

nega izpopolnjevanja učiteljev matematike in na strokovnih srečanjih Društva matematikov, fizikov in astronomov Slovenije je na seminarjih večkrat predavala učiteljem o različnih matematičnih temah. O njih in o številnih drugih zanimivostih iz elementarne matematike in njene uporabe je veliko pisala v slovenske matematične časopise, kot so *Presek*, *Obzornik za matematiko in fiziko* ter *Matematika v šoli*. Za zbirko Knjižnica Sigma je prevedla *Matematični leksikon za nematematike* avtorja Zlatka Šporerja. Prispevala pa je svoj del tudi k drugim knjižnim izdajam pri društvu in drugje.

Njeno glavno in najpomembnejše delo v zvezi s popularizacijo matematike pa je povezano prav s časopisom, ki ga držite v roki. S *Presekom* je začela intenzivneje sodelovati konec osemdesetih leti prejšnjega stoletja. Leta 1989 je postala članica uredniškega odbora, čez dve leti pa odgovorna urednica in urednica za matematiko. To dolžnost je opravljala do leta 2003. Bila je prva, ki je *Presek* urejala tako dolgo obdobje; prejšnji uredniki so zdržali največ štiri leta. Urejala ga je z veliko predanostjo v skladu z njegovim poslanstvom, tj. širjenjem zanimanja za matematiko med mladimi, z veliko lastno angažiranostjo in z občutkom za bralce. Imela je posluš za jezik, za lepo slovensko besedo in tudi smisel za čisto tehnična vprašanja urejanja publikacije. S primerno in raznovrstno vsebino časopisa je skrbela za ohranjanje visokega strokovnega nivoja. Predvsem pa je v času urejanja, pa tudi še desetletje po tem, zelo veliko sama pisala v *Presek*. V njem je objavila (poleg 13 prevodov besedil drugih avtorjev) več kot 200 lastnih prispevkov, večino v zaporednih letih od 1988 do 2010, kakšno leto tudi več kot 20 zapisov. Med njimi je seveda veliko kratkih prispevkov (raznih ugank, zanimivih igric in matematično pobarvanih zgodbic, posameznih domiselnih nalog in njihovih rešitev), a tudi daljših besedil (npr. ocene novih slovenskih knjig ali poročil o aktualnih domačih in tujih dogodkih o matematičnih temah). Objavila je celo nekatere prave več strani dolge strokovne razprave, nekatere v nadaljevanjih. Vsebinsko je obravnavala naloge iz teorije števil (npr. razni kriteriji za deljivost, številski sestavi), tudi iz kombinatorike, pa seveda številne probleme iz elementarne geometrije (npr. različne konstrukcijske naloge in drugo), topologije (npr. mala šola topologije v več delih, vprašanje dimenzije). Daljše razprave je napi-

sala tudi o geometriji (npr. Eulerjeva poliedrska formula, Cevov izrek, posebne konstrukcijske naloge, Pitagorov izrek, Reuleauxov trikotnik), kriptografiji (npr. šifriranje, tajnopisi), o uporabi matematike pri proučevanju naravnih in drugih pojavov (npr. mavrica, vzorci v naravi, urejena lepota rastlin: filotaksa in Fibonaccijeva števila, matematika in glasba). O znamenitih svetovnih matematikih preteklih stoletij najdemo serijo zapisov (o Sonji Kovalevski, Lobačevskem, Descartesu, Hilbertu, Laplaceu, Da Vinciju, Galoisu, Viëteu, Abelu, Jacobiju, Cramerju, Gaussu, Bernoulliju in Eulerju), med poročili o aktualnem dogajanju pa omenimo zapise o srečanju mladih raziskovalcev, o petindvajseti obletnici smrti profesorja Plemlja, o državni znanstveni nagradi profesorju Vidavu, o rešitvi Fermatovega problema, o prvem kongresu matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, o ustanovitvi Abelove nagrade in njenem prvem dobitniku, o 90-letnici profesorja Vidava ter o priznanju *Preseku* s strani Slovenske znanstvene fundacije.

Za svoje pedagoško delo in za trud na področju popularizacije matematike je leta 1999 prejela društveno priznanje, leta 2002 pa je gospa Marija Vencelj postala častna članica DMFA Slovenije. Obema priznanjema se s posthumno zahvalo njenemu predanemu in požrtvovalnemu delu za mladino s tem zapisom pridružuje tudi uredništvo *Preseka*.

V tej številki prinašamo ponatis dveh daljših člankov mag. Marije Vencelj s skupnim naslovom *Glasbena lestvica iz prve in druge številke 16. letnika Preseka (1988/89)* ter nalogo z naslovom *Skrita računa na vazi iz prve številke 36. letnika (2008/09)*.

× × ×

www.presek.si

dmfa-zaloznistvo.si